

Advies voor richtlijnen voor het
milieu-effectrapport
Dijkverbetering Maren – Kessel

25 maart 1997

850-31

ISBN 90-421-0192-X
Utrecht, Commissie voor de milieu-effectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

Aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

uw kenmerk
421623

uw brief
d.d. 9 januari 1997

ons kenmerk
U187-97/HI/mh/850-32

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Dijkverbetering Maren – Kessel

doorkiesnr.
(030) 234 76 27

Utrecht,
25 maart 1997

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de verbetering van het dijkvak tussen Maren – Kessel, langs de linker oever van de Maas.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

mr. J.W. Kroon
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Dijkverbetering Maren – Kessel

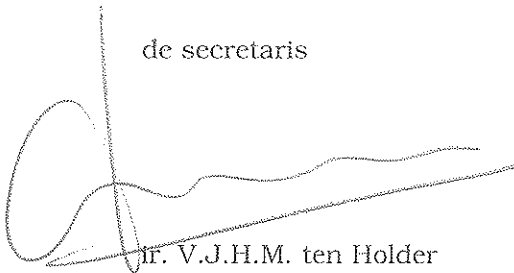
Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Dijkverbetering Maren – Kessel

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over
de voorgenomen verbetering van het dijkvak Maren – Kessel,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant door de Commissie voor de
milieu-effectrapportage; namens deze,

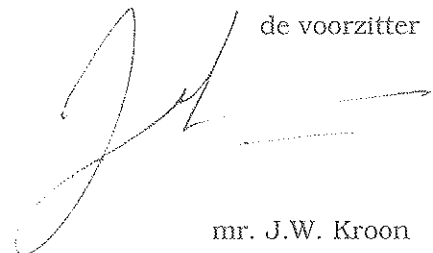
de werkgroep m.e.r. Dijkverbetering Maren – Kessel

de secretaris

Mr. V.J.H.M. ten Holder

de voorzitter

mr. J.W. Kroon

Utrecht, 25 maart 1997

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling en doel	4
2.1 Probleemstelling	4
2.2 Doel	5
3. Beschrijving en waardering van het plangebied	5
3.1 Inleiding	5
3.2 Landschap	5
3.3 Natuur	5
3.4 Cultureel erfgoed	6
3.5 Milieuhygiëne	6
3.6 Ruimtelijke functies	6
4. Beleidskader en besluitvorming	7
5. Visie op de dijkverbetering	7
6. Voorgenomen activiteit en alternatieven	8
6.1 Programma van eisen	8
6.2 Varianten	8
6.3 Alternatieven	9
6.3.1 Beheer en onderhoud	9
6.3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief	10
7. milieugevolgen	11
7.1 Algemeen	11
7.2 Landschap	11
7.3 Natuur	12
7.3.1 Geomorfologie, bodem, grond- en oppervlaktewater	12
7.3.2 Flora, vegetatie en fauna en ecologische relatie	12
7.4 Cultureel erfgoed	12
7.5 Woon- en leefmilieu	13
8. Vergelijking van alternatieven	13
9. Leemten in kennis	14
10. Evaluatieprogramma	14
11. Vorm en presentatie	15
12. Samenvatting van het MER	15

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 januari 1997, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare kennisgeving in Staatscourant nr. 10 d.d. 15 januari 1997
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Het Waterschap de Maaskant heeft het voornemen om voor het dijkvak Maren - Kessel langs de linker oever van de Maas tussen hectometerpalen (hmp) 680 en 720 een dijkverbeteringsplan te ontwikkelen. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de waterkering wordt milieu-effectrapportage uitgevoerd.

De Commissie voor de m.e.r. haakt in haar advies in op de informatie in de startnotitie. Dit betekent in feite dat de Commissie een aantal stappen in de planvorming zoals die zijn gepresenteerd in de startnotitie al op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming heeft getoetst.

Uit de informatie in de startnotitie blijkt dat er over het gehele traject sprake is van overhoogte van de bestaande dijken. In de probleemstelling dient te worden beschreven of deze bestaande overhoogte kan worden gebruikt voor het oplossen van knelpunten door middel van het minimaliseren van het beoordelingsprofiel.

Als kansrijke variant voor deeltraject V wordt in de startnotitie onder andere aangemerkt een nieuw tracé buitendijks. Deze keuze vraagt een nadere toelichting in het MER aangezien een dergelijk buitendijks tracé zich naar de mening van de Commissie niet verhoudt met de visie waarin wordt uitgegaan van behoud en versterking van LNC-waarden.

De Commissie adviseert om bij grote knelpunten met tweezijdige bebouwing de mogelijkheid te overwegen van herbouw in passende stijl in plaats van bijzondere constructies of dijkverlegging.

groen

1.

INLEIDING

Het Waterschap de Maaskant heeft het voornemen om voor het dijkvak Maren – Kessel langs de linker oever van de Maas tussen hectometerpalen (hmp) 680 en 720, een dijkverbeteringsplan te ontwikkelen. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de waterkering wordt milieu-effectrapportage uitgevoerd. De inliggende gedeelten hmp 683-684 en hmp 697-701 zijn reeds in het kader van de Deltawet Grote Rivieren verbeterd en vallen derhalve buiten de m.e.r.-procedure.

Per brief van 9 januari 1997 (zie bijlage 1) stelde het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant als bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure, de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid advies uit te brengen voor de richtlijnen voor het op te stellen milieu-effectrapport (MER).

De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in de Staatscourant nummer 10 van 15 januari 1997 (zie bijlage 2).

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) aan te geven. De Commissie haakt in haar advies in op de startnotitie, waarin een goede aanzet wordt gegeven voor de planvorming. Dit betekent in feite dat de Commissie een aantal keuzen, zoals die zijn gepresenteerd in de startnotitie, al op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming heeft getoetst. Dit advies richt zich daarom vooral op die onderwerpen en punten die in het MER nog nader toegelicht en onderzocht moeten worden en verder op die stappen in het planvormingsproces die nog moeten worden uitgewerkt.

In de 'Hoofdpunten van het advies' is de essentie weergegeven van de belangrijkste elementen van het advies.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

2. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd".

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven".

2.1 Probleemstelling

De startnotitie beschrijft dat het dijkvak Maren-Kessel bij de maatgevende hoogwaterstanden over vrijwel het gehele dijkvak niet voldoet aan te stellen eisen voor veiligheid. Uitgaande van het in de startnotitie gegeven overzicht van de technische tekortkomingen per dijkgedeelte, dient het MER concreet aan te geven waar het dijkvak niet voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm van 1/1250 per jaar bij een maatgevende afvoer van de Maas van 3650 m³ /s.

De beschrijving van de technische tekortkomingen is vooral van belang om de noodzaak van voorgestelde verbeteringsmaatregelen te kunnen beoordelen.

De startnotitie bevat reeds een uitwerking van de probleemstelling. In het MER dient deze beschrijving uitgewerkt te worden op de volgende punten:

- Geef de huidige en de vereiste kruinhoogte aan in de vorm van een lengteprofiel en onderbouw de gehanteerde uitgangspunten ten aanzien van golfoverslag.
- Geef voor plaatsen waar piping een probleem vormt voor de stabiliteit, een beschrijving van ondergrond en kwelstromen, geïllustreerd met representatieve bodemlengteprofiel en dwarsdoorsneden. Hierbij dienen de rekenregels van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW) te worden aangehouden¹;
- Geef voor plaatsen waar macrostabiliteit, al dan niet in combinatie met opdrukken (hydraulische grondbreuk) een probleem vormt een beschrijving van de ondergrond aan de hand van representatieve bodemlengteprofiel en dwarsdoorsneden.
- Geef de locaties aan waar erosiebestendigheid van de dijktaluds onvoldoende is.

Betrek bij deze beschrijvingen de ervaringen met de laatste hoogwaters.

De Commissie adviseert in de probleemstelling aan te geven of de bestaande overhoogte van de dijken kan worden gebruikt om knelpunten op te lossen. De Commissie denkt hierbij aan het verlagen van de ontwerp-kruinhoogte in combinatie met bijvoorbeeld 1 liter p/m p/sec overslagdebiet. Hierdoor wordt het beoordelingsprofiel in zijn omvang beperkter.

1 Technisch Rapport voor controle op het mechanisme piping bij rivierdijken. TAW. Delft, 1994.

2.2 Doel

De doelstelling is in de startnotitie voldoende omschreven.

3. BESCHRIJVING EN WAARDERING VAN HET PLANGEBIED

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen"*.

3.1 Inleiding

De **bestaande toestand van het milieu** moet worden beschreven voor zover deze door de dijkverbetering wordt beïnvloed. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent, dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde **autonome ontwikkelingen** plaatsvinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van reeds vastgelegd beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken. Voorbeeld hiervan is het project Infiltratie Maaskant.

In de startnotitie wordt in de samenvattende weergave onderscheid gemaakt in 8 deeltrajecten. Geadviseerd wordt deze onderverdeling alleen dan in het MER te handhaven als hiervoor een duidelijk aanwijsbare reden is en deze in het MER toe te lichten. Gezien de eenheid in karakter en overeenkomstige varianten is te overwegen de deeltrajecten I en II samen te voegen.

3.2 Landschap

Geadviseerd wordt de informatie uit de startnotitie aan te vullen met

- * de meest recente topografische kaart chromo 1:25.000;
- * informatie over profielwisselingen;
- * de vormgeving van taluds met behulp van dwarsdoorsneden;
- * visualisatie van de overgangen naar het omliggende landschap.

3.3 Natuur

Geomorfologie, bodem, grond- en oppervlaktewater

In de startnotitie is in ruime mate informatie gegeven over bodemopbouw, grond- en oppervlaktewater en bodem- en waterkwaliteit. Deze informatie kan in het MER worden overgenomen.

Aanvullend dient aandacht te worden besteed aan het optreden van grondwaterstromingen tijdens normale en extreme rivierwaterstanden. Deze informatie

is relevant voor de effectbeschrijving van de dijkverbetering, met name op de kwelafhankelijke ecosystemen en de sterktebepaling van de nieuwe dijk.

Flora, vegetatie, fauna en ecologische relaties

In de startnotitie wordt melding gemaakt van de aanwezigheid van bijzondere en schaarse flora. Het MER zal concreet moeten aangeven om welke als bijzonder of schaars aangemerkte soorten het gaat en om welke reden zij als bijzonder of waardevol worden aangemerkt. Daarbij dient een relatie te worden gelegd met nationaal vastgesteld beleid.

Tevens dient met op basis van concrete informatie over aanwezige soorten de bijzondere waarde van de Buitenkil nader te worden toegelicht.

In het MER zal dienen te worden beschreven op welke wijze de als waardevol gekenmerkte soorten samenhangen met het abiotische systeem.

3.4 Cultureel erfgoed

De beschrijving en waardering van cultuurhistorische elementen en patronen kunnen grotendeels ontleend worden aan de startnotitie. De waardering dient in het MER te worden aangescherpt. Het gaat daarbij zowel om een waardstelling van afzonderlijke elementen als om het aangeven van een rangorde in waarden, met andere woorden welke cultuurhistorische waarden in het dijkvak komen op de eerste plaats, welke zijn secundair en dergelijke.

3.5 Milieuhygiëne

Aandacht dient te worden besteed aan mogelijk aanwezige bodemverontreiniging die van invloed kan zijn op de uitvoering van varianten of alternatieven.

3.6 Ruimtelijke functies

In de startnotitie is een zeer korte beschrijving gegeven van enkele gebiedsfuncties (§3.6, 3.7 en 3.8). In het MER dient een meer gedetailleerde beschrijving te worden gegeven van het gebruik van de dijk en omgeving voor de functies verkeer, recreatie en wonen, alsmede in de voorziene toekomstige ontwikkelingen daarin.

Besteed daarbij aandacht aan

- de verkeersbelasting en de verkeersoverlast voor de bewoners;
- de aanwezigheid en het gebruik van fietsroutes en paden.

De beschrijving dient zich te beperken tot die informatie die van invloed kan zijn op de te ontwikkelen dijkverbeteringsalternatieven.

4. BELEIDSKADER EN BESLUITVORMING

Beleidskader

In de startnotitie wordt (zeer) kort ingegaan op overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten die eisen stellen of beperkingen opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit.

In het MER moet worden aangegeven welke concrete randvoorwaarden dit beleidskader stelt aan het onderhavige project. Met deze concretisering wordt beoogd een toetsingskader te scheppen voor de vergelijking van de alternatieven. Daarbij dient onder meer beschreven te worden wat de inhoud is van de beheersvisie van resp. de provincie en het waterschap.

Te nemen besluiten

In de startnotitie (§ 8.2) is voldoende beschreven voor welk besluit het MER wordt opgesteld en welke overheidsinstantie dit besluit zal nemen. Ook is reeds duidelijk gemaakt volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. In het MER kunnen de betreffende passages van de startnotitie worden overgenomen.

5. VISIE OP DE DIJKVERBETERING

In de startnotitie is aandacht besteed aan het ontwikkelen van een visie op de dijkverbetering, in de lijn van de *Handreikingen* van de TAW. De ontwikkeling van een visie op de dijkverbetering is nodig om de knelpunten te identificeren en als eerste stap om het aantal mogelijke oplossingen in te perken. De visie, zoals beschreven in de startnotitie geeft op basis van de inventarisatie van LNC-waarden over het algemeen een voldoende beschrijving van de gewenste ruimtelijke kwaliteit.

6. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"*.

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

6.1 Programma van eisen

In de startnotitie wordt de visie op hoofdlijnen uitgewerkt in een programma van eisen, dat zich richt op watertechnische eisen, LNC-waarden, woon- en verkeersfuncties en rivierbeheer. De Commissie kan zich vinden in dit programma van eisen dat daarmee de basis vormt voor de ontwikkeling van alternatieven en varianten in het MER.

6.2 Varianten

Algemeen

Op basis van de beschreven knelpunten en de bestaande LNC-waarden moeten de kansrijke oplossingen (varianten) worden geselecteerd. De varianten moeten gebaseerd zijn op reële ontwerpprofielen en berekend volgens de principes van 'uitgekiend' ontwerpen. De hoogte, de vorm (hellingen en berm) en het ruimtebeslag moeten op schaal in de huidige dwarsprofielen/situaties ingetekend worden weergegeven.

Bij de selectie van principe-oplossingen in de startnotitie plaatst de Commissie de volgende kanttekening.

Voor deeltraject V is aangegeven dat naast de varianten 'op de as' en 'kunstmatige constructie', ook een variant zal worden uitgewerkt met een nieuw tracé buitendijks. Deze keuze vraagt een nadere toelichting aangezien een dergelijk buitendijks tracé zich naar de mening van de Commissie niet verhoudt met de visie waarin wordt uitgegaan van behoud en versterking van LNC-waarden²].

Aandachtspunten

Bijzondere aandachtspunten bij het ontwikkelen van dijkverbeteringsvarianten zijn:

- de mogelijkheden van kwelschermen voor locaties waar zich grote knelpunten voordoen en waar uit nader onderzoek blijkt dat de bodemopbouw daarvoor geschikt; een dergelijk kwelscherm kan in plaats van of in combinatie met andere voorgestelde maatregelen worden overwogen;

2 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties 1, 3 en 4 en 7.

- bij grote knelpunten met tweezijdige bebouwing wordt geadviseerd ook de mogelijkheid te overwegen van herbouw in passende stijl op (ongeveer) dezelfde plaats in plaats van bijzondere constructies of dijkverlegging;
- natuurwaarden te ontwikkelen in samenhang met natuurontwikkelingsplannen in de uiterwaarden en op Fort St. Andries;
- uit mondelinge informatie van het waterschap is gebleken dat met name wordt gedacht aan het buitenwaarts verbeteren van de dijk en mogelijk slechts op enkele plaatsen sprake zal zijn van binnenwaartse verbetering. De Commissie doet daarbij de suggestie om daar waar sprake is van waardevolle vegetatie op de top van het dijktalud, de mogelijkheid van een gedetailleerd talud in het MER in beschouwing te nemen, daarbij rekening houdend met de gewenste continuïteit in het dijkprofiel.

Daarnaast adviseert de Commissie om in het MER in overleg met de betrokken gemeenten de mogelijkheden te beschrijven om de verkeersveiligheid nabij woonbebouwing te bevorderen door snelheidsbeperkende maatregelen te nemen (verkeersdrempels in het wegprofiel en dergelijke).

6.3 Alternatieven

De verschillende varianten voor de dijkgedeelten moeten worden gecombineerd tot samenhangende dijkverbeteringsalternatieven waarin zonodig mitigerende en compenserende maatregelen zijn opgenomen alsmede richtlijnen voor aanleg, gebruik, beheer en onderhoud. In het MER moet naast het voorkeursalternatief het meest milieuvriendelijk alternatief worden geformuleerd³].

6.3.1 Beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud van de dijktaluds is belangrijk is voor de sterkte van het vegetatiedek tegen erosie en voor de natuurwaarde. Het beheer voor de dijk is derhalve onderdeel van de uitwerking van de alternatieven.

Uit informatie van de provincie en het waterschap blijkt dat er verschillende inzichten bestaan over de wijze van beheer (respectievelijk agrarisch beheer versus natuurgericht beheer).

Het is derhalve zinvol in het MER alternatieven te beschrijven, die recht doen aan dit verschil in inzicht. Hierdoor worden de milieu-effecten van de keuzemogelijkheden voor technische verbeteringen in combinatie met een bepaalde vorm van beheer zichtbaar gemaakt. Deze informatie kan leiden tot een actualisering en/of concretisering van de bestaande inzichten.

Aandachtspunten voor deze alternatieven zijn:

- de periode van aanleg (seizoen, duur en fasering) en maatregelen voor zover van belang ter voorkoming van verstoring en schade aan te behouden LNC-waarden;
- de samenstelling (korrelgrootteverdeling, kalkgehalte en organisch stofgehalte) en dikte van het ophoog- en afdek materiaal in verband met de ont-

3 De situatie die zich zou voordoen indien de voorgenomen dijkversterking niet zou plaatsvinden en waarbij zou worden getracht het gestelde veiligheidsdoel op een andere wijze te realiseren, is niet reëel; met andere woorden er bestaat geen nulalternatief voor het gehele dijkvak.

wikkelingsmogelijkheden van natuurwaarden (waaronder stroomdalvegetaties);

- de vormen van inrichting, beheer en onderhoud die de beste mogelijkheden scheppen voor de gewenste ontwikkeling van natuurwaarden (waaronder stroomdalvegetaties) op het dijklichaam.

6.3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

Een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) kan op twee wijzen worden gevonden, een 'passieve' en een 'actieve' wijze. De passieve wijze is die waarin na analyse van de milieu-effecten van varianten en alternatieven, het alternatief met de minste milieu-effecten tot MMA wordt benoemd. De Commissie is echter van mening dat een 'actieve' aanpak van het MMA het MER een grotere gebruikswaarde voor de besluitvorming kan geven. Bij deze aanpak wordt, na benoemen van de met prioriteit te beschermen of te ontwikkelen LNC-waarden, gezocht naar een alternatief dat deze waarden zo veel mogelijk ontziet, dan wel ontwikkelt (maar daarbij wel voldoet aan gestelde veiligheidseisen).

Het meest milieuvriendelijke alternatief moet voorts aan de volgende voorwaarden voldoen:

- het moet realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- het moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu.

Geadviseerd wordt om bij de ontwikkeling van het mma speciale aandacht te besteden aan:

- afstemming met de natuurontwikkeling op Fort St. Andries en het infiltratieproject de Maaskant.

Milieu-compensatie

Gezien de ligging van de dijk in natuurkerngebieden van de Groene Hoofdstructuur en aangezien mogelijk sprake is van schade aan deze natuurkerngebieden dient in het MER te worden beschreven of en op welke wijze *compensatie*⁴] zal plaatsvinden bij de in het MER te behandelen alternatieven. Compensatie van natuurwaarden is aan de orde wanneer bij binnen- of buitendijkse versterking de aangrenzende wielen worden aangetast of bij grootschalige verstoringen van taluds, waardoor stroomdalvegetatie verloren gaat. Ingeval compensatie in het kader van deze verstoring aan de orde is, ligt het voor dit dijkvak voor de hand om natuurontwikkeling direct te koppelen aan de aanwezige wielen langs de dijk⁵].

4 Onder compensatie wordt hier verstaan: het creëren van milieuwaarden elders die vergelijkbaar zijn met de waarden die verloren zullen gaan als gevolg van uitvoering van de voorgenomen activiteit.

5 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 7.

7. MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven".

7.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk of permanent zijn;
- aangezien in het onderhavige project naast negatieve ook positieve milieugevolgen kunnen optreden, dienen beide in de effectenbeschrijving te worden opgenomen;
- naast een eventuele kwantitatieve waardering van te verwachten milieugevolgen, moeten deze in ieder geval ook kwalitatief worden beschreven;
- de manier waarop de milieugevolgen zijn bepaald en omschreven, dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in een bijlage of door expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- ter vermijding van overbodige informatie dient de beschrijving van de bestaande situatie van het milieu niet uitgebreider te zijn dan nodig voor een referentie bij het beschrijven van de milieugevolgen.

Milieugevolgen rivierkundige compensatie

Indien rivierkundige compensatie onderdeel uitmaakt van een of meer alternatieven, dienen de milieugevolgen hiervan tevens in het MER te worden beschreven.

7.2 Landschap

Per alternatief dient te worden aangegeven in hoeverre de aangeduide visueel-ruimtelijke waarden worden gehandhaafd dan wel gewijzigd, zowel per sectie als voor het gehele dijktraject.

Om de ruimtelijk-visuele veranderingen inzichtelijk te maken kunnen op relevante plekken (brede) dwarsdoorsnedes worden gepresenteerd, waaruit per alternatief het verschil tussen de huidige en de toekomstige situatie zichtbaar wordt. Ook moet daaruit de vormgeving van de aansluitpunten op de aangrenzende dijkdelen duidelijk worden.

7.3 Natuur

7.3.1 Geomorfologie, bodem, grond- en oppervlaktewater

In het MER moet worden aangegeven in hoeverre aardkundig waardevolle gebieden worden aangetast door vergraving en/of bedekking.

Tevens moeten de effecten op de toplaag worden aangegeven en met name de bodemkwaliteitsparameters die relevant zijn voor actuele en potentiële stroomdalflora.

De gevolgen van veranderingen in grondwaterstromingsrichtingen en kwelhoeveelheden moeten worden beschreven. De beschrijving moet zich richten op die plaatsen aan de dijk met bebouwing of met voorkomen van kwetsbare waterorganismen en waterafhankelijke vegetaties.

7.3.2 Flora, vegetatie en fauna en ecologische relatie

Bij de analyse van milieuveranderingen kunnen verschillende invloeden worden onderscheiden, namelijk:

- taludverflauwing en -bekleding, aanleg van bermen, waardoor oppervlakten van waardevolle bestaande en potentiële natuurgebieden worden verkleind, en of leefgebieden van waardevolle soorten kleiner worden en versnipperd raken;
- veranderingen van oppervlakte- en grondwaterrelaties en hun effecten op aanwezige natuur (met name kwelafhankelijke vegetaties);
- vergroting of vermindering van barrièrewerking van de dijk voor dierpopulaties.

Per alternatief moet voor elk van deze effecten worden nagegaan, waar deze zullen optreden en naar verwachting leiden tot een verandering in vegetatie en fauna.

Tevens dient te worden aangegeven of de aanleg (rustverstoring) tot onomkeerbare effecten voor de nu aanwezige fauna kan leiden.

Uiteraard moeten ook positieve effecten die het gevolg zijn van bijvoorbeeld beheermaatregelen en onderhoud (zoals maaibeheer en extensieve beweiding) en het (her)gebruik van ophoog- en afdekmaterialen en de invloed daarvan op de ontwikkeling van stroomdalvegetaties in het MER worden beschreven.

7.4 Cultureel erfgoed

Per alternatief dient te worden aangegeven welke patronen en elementen verloren gaan of worden aangetast, wat de waarde daarvan is en wat ervoor in de plaats komt. Tevens moet duidelijk worden op welke wijze cultuurhistorisch waardevolle elementen in de nieuwe situatie kunnen worden ingepast.

Nadere archeologische inventarisatie en waardering dient plaats te vinden voor die locaties waar door uitvoering van grondwerkzaamheden (onbekende) archeologische sporen kunnen worden uitgewist⁶.

6 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie 5.

Bij beschrijving van alternatieven waarbij bebouwing aan de buitenkant van de dijk in Kessel of Maren wordt gesloopt, dient te worden aangegeven in hoeverre een realistische herbouwstrategie (dijktechnisch en planologisch ingepast) de aantasting van het bebouwingsbeeld kan verminderen of zelfs teniet doen.

7.5 Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van de invloed op het woon- en leefmilieu dient te worden ingegaan op:

- eventuele sloop en herbouw van woningen, alsmede de gevolgen van toepassing van bijzondere constructies;
- situaties, waarbij de dijk in tuinen en/of dichterbij de woningen aan komt te liggen of verder van woningen komt te liggen;
- de betekenis van een eventuele wijziging in de verkeersfunctie van de dijk voor de aanwonenden.

8. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven"*.

De milieu-effecten van de varianten en de daarop gebaseerde dijkverbeteringsalternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten van de alternatieven worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. Dit is in het kader van de milieu-effectrapportage niet verplicht, maar het maakt de besluitvorming meer inzichtelijk.

9. LEEMTEN IN KENNIS

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens"*.

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd. Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- de onzekerheden die zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- de consequenties van de leemten voor de besluitvorming;
- hoe zal worden omgegaan met de beschreven leemten.

10. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De provincie Noord-Brabant moet bij het besluit over het dijkverbeteringsplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat het Waterschap de Maaskant in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspelingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Een mogelijkheid is om dit programma op te nemen in de volgens de Wet op de waterkering voorgeschreven 'Dijkregister'.

11. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- het MER beknopt en goed leesbaar te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- de uitgewerkte principe-oplossingen (ontwerp-profielen) op schaal in de huidige dwarsprofielen ingetekend en in relatie met de huidige situatie te presenteren;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda;
- gebruik te maken van recente luchtfoto's om de effecten van de dijkverbetering zichtbaar te maken.

12. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven"*.

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming, inclusief de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste positieve en negatieve effecten voor het milieu bij en na het uitvoeren van de alternatieven;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

De Commissie beveelt aan ook in de samenvatting goed gebruik te maken van kaarten, figuren en tabellen.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Dijkverbetering Maren – Kessel

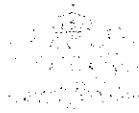
(bijlagen 1 t/m 4)

groen

BIJLAGE I

Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 januari 1997 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

850-1

Provincie
Noord-Brabant

Deputatie van de Provincie Noord-Brabant

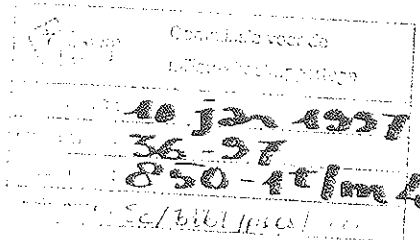
107-00000

107-00000

Tel: (073) 681 26 12

Ons kenmerk: 421623
Uw kenmerk: -
Afdeling: WTR
Doorkiesnr.: 6808188
Bijlagen: 2
Datum: 9 januari 1997
Onderwerp: Startnotitie milieu-effect-
rapportage dijkverbetering
traject Maren-Kessel
(Wet milieubeheer artikel 7.12).

De Commissie voor de
Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Geachte commissie,

Hierbij doen wij u toekomen de Startnotitie van het waterschap De Maaskant, inzake de milieu-effectrapportage voor de dijkverbetering van het traject Maren-Kessel (hmp 680-720). De inliggende gedeelten hmp 683-684 en hmp 697-701 zijn in 1996 in het kader van de Deltawet grote rivieren (Noodwet) verbeterd.

De Startnotitie is op 23 december 1996 bij ons ingekomen.

De Startnotitie zullen wij op 15 januari 1997 bekendmaken in Het Brabants Dagblad, editie Oss en in de Staatscourant. Een exemplaar van de kennisgeving treft u hierbij aan.

De Startnotitie ligt van 16 januari 1997 tot en met 12 februari 1997 ter inzage. De termijn voor het indienen van schriftelijke reacties loopt eveneens tot en met 12 februari 1997.

Wij verzoeken u ons binnen de voorgeschreven termijn van 9 weken (artikel 7.14 Wet milieubeheer), zo mogelijk eerder, te adviseren op de te geven richtlijnen inzake de inhoud van het MER.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,
het hoofd van het bureau Waterschappen,

J.A.Th.M. de Visser
mr. J.A.Th.M. de Visser

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 10 d.d. 15 januari 1997

Dijkverbetering Maren-Kessel Milieu-effectrapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken als bevoegd gezag, geleid op artikel 7.12 van de Wet milieubeheer, het volgende bekend.

De dijkstoel van het waterschap De Maaskant heeft op 23 december 1996 bij het college van Gedeputeerde Staten een Startnotitie ingediend voor een milieu-effectrapportage (MER). Dit is de eerste stap in de procedure voor het opstellen van een MER, voor de verbetering van het traject Maren-Kessel (hmp 680-720). De inliggende gedeelten hmp 683-684 en hmp 697-701 zijn in 1996 in het kader van de Deltawet grote rivieren (Noodwet) verbeterd.

Het MER wordt gemaakt om de gevolgen voor het milieu zichtbaar te maken. De Startnotitie moet duidelijkheid geven over de noodzaak van de dijkverbetering, de ontwikkelingen die in het gebied rondom de dijk worden gewenst en de kansrijke alternatieven die voor de verbetering geselecteerd zijn. De provincie zal het waterschap richtlijnen geven die gebruikt moeten worden bij de verdere uitwerking van deze kansrijke alternatieven. Deze verdere uitwerking gebeurt in een Projectnota/MER voor de dijkverbetering.

Informatie omtrent de voorgenomen dijkverbetering.

De Startnotitie geeft inzicht in de relatie tussen de voorgenomen dijkverbetering en andere (ruimtelijke) ontwikkelingen in het gebied langs de waterkering. Tevens is een visie op de gewenste dijkverbetering opgenomen. Daarbij is rekening gehouden met de wensen vanuit de landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden (LNC-waarden) en de overige functies die de waterkering vervult. In de Startnotitie staat beschreven welke varianten en alternatieven in de Projectnota/MER in beschouwing worden genomen en hoe deze selectie tot stand is gekomen. Hierbij komen tevens de belangrijkste te verwachten milieu-effecten aan de orde en is ook de procedure met betrekking tot de voorgenomen dijkverbetering beschreven.

Inspreek.

Belanghebbenden kunnen inspreken op de nu ingediende Startnotitie. Hun reacties zullen waar nodig verwerkt worden in de richtlijnen die de provincie gaat opstellen.

De provincie zal over deze richtlijnen nog geadviseerd worden door de landelijke Commissie MER en door de provinciale Coördinatiecommissie voor dijkverbeteringsplannen (CCD). Deze laatste commissie zal de Startnotitie behandelen in een openbare vergadering die op 26 februari 1997 zal worden gehouden in het provinciehuis te 's-Hertogenbosch. Nadere informatie over deze vergadering is te verkrijgen bij de heer J. Sonnevijle, tel. 073 - 6808162.

De Startnotitie ligt vanaf 16 januari 1997 t/m 12 februari 1997 op werkdagen ter inzage in:

- het gemeentehuis van Lijn;
- de bibliotheek van het provinciehuis te 's-Hertogenbosch;
- het kantoor van het waterschap De Maaskant te Oss.

Op 28 januari 1997 om 20.00 uur zal in café-zaal "De Sleutel", Christinastraat 1 te Maren-Kessel een inspraakavond worden belegd, waarop tevens eenieder in de gelegenheid is zijn zienswijze naar voren te brengen.

Schriftelijke opmerkingen over de Startnotitie kunnen gedurende de periode van terinzagelegging, dus tot en met 12 februari 1997, worden ingezonden aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Dijkverbetering traject Maren-Kessel, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch. Degene die opmerkingen inzendt kan verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Meer informatie over de Startnotitie is te verkrijgen bij het waterschap De Maaskant, de heer ing. J. de Bijl, (tel. 0412-698450) of bij de provincie Noord-Brabant, de heer ing. J. v. Lamoen, (tel. 073-6808188). In deze fase van de procedure kunnen alleen opmerkingen gemaakt worden over de op te stellen richtlijnen.

De Projectnota/MER wordt daarna geschreven aan de hand van deze richtlijnen. Te zijner tijd zal deze ter inzage gelegd worden, samen met het voorstel voor de dijkverbetering van het waterschap.

's-Hertogenbosch, januari 1997

Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Waterschap de Maaskant

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Besluit: dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de Waterkering

Categorie Besluit m.e.r.: C12.1

Activiteit: aanpassing van het dijkvak Maren – Kessel langs de linker oever van de Maas tussen hectometerpalen 680 en 720

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 15 januari 1997

richtlijnenadvies uitgebracht op: 25 maart 1997

Samenstelling van de werkgroep:

ir. G.J. Flórián

drs. D. van der Hoek

drs. M.A. Kooiman

mr. J.W. Kroon (voorzitter)

ir. B. Taken

Secretaris van de werkgroep:

ir. V.J.H.M. ten Holder

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	970203	Buitendijkse bewoners via J. van Baalen	Maren-Kessel	970220
2.	970203	Sovon, Vogelonderzoek Nederland	Beek-Ubbergen	970220
3.	970210	R.J.G.S. Heijndael	Maren-Kessel	970220
4.	970203	A.H.W. Geerts en A. van Sandwijk	Maren-Kessel	970220
5.	970212	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB)	Amersfoort	970220
6.	970211	Kerngroep Kessel en de Bewoners Kesselsedijk 23	Maren-Kessel	970220
7.	970205	Gemeente Lith	Lith	970220
7a.	970218	idem	idem	970226

